

פרוטוקול מס' 98 / ב

מישיבת יועדה הכספיים

בידום ג' כ' בתמוז תשי"ח - 8.7.1958

בשעה 0855

נוכחים:

- י. גורי - היו"ר
- י. אפרתי
- י. בדר
- א. בהיר
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- מ. חזני
- א. כהן
- נ. לוין
- ז. סוזאין
- י. ספיר
- מ. קלמר
- א. קרגמן
- ח. רובין

ש. בזק מזכיר:

מזמנים:

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר
ד"ר קטרון

סדר היום:

סקירת שר המסחר והתעשייה.
(שילומים, סובסידיות, ייצוא).

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
ביקשתי את שר המסחר והתעשייה למסור לנו סקירה
בשלושת הנושאים הבאים: שילומים, סובסידיות וייצוא. ברור שבפרק הזמן
שיש לנו, לא נוכל לקיים שיחה ולהציג שאלות.

ער הסתדר והתעשייה ב-1958 : אצל מבטור מאז שייצוא יכול להביא לידיעת
 אצל מדינות הארץ את הייצוע הסכם השילומים
 על שלביו ופרטיו השונים, ואין אנו יכולים לעשות לא מפני שאנו מעוניינים
 או רוצים במיוחד להסתיר זאת, אלא בגלל ניהולם פוליטיים. בשטח הזה
 כמו בשטחים אחרים, עין המדינה צופייה לכל דבר הסתווש והסתחדש, ומיד
 מנהלים סביב העניין מערך פוליטי. לעדכיל יש 6 - 7 שבדירונות בבון וכל
 צעד שנעשה בעניין השלומים, מיו מביא אותם ללחץ על משרד הפנים הגרמני,
 מבלי לבדוק את הצוררות מהם מקבלים הם את הייצועות.

יש להניח שהלק, שהנך ניהוליים שונים
 התנגד בזמנו להסכם שהיה בזה איזה ליקוי, והיה מקום לראות הכבדות על
 הביצוע. המצב בשטח זה בזמן האחרון הורו עור לומר. זה כמו אותו
 לחץ מסוג הלק שהיה על "של" ויש על "כדיטיל" וישנו על "והיה על
 "סוקובי וואקום" והערבים - כל עניינים מסוג זה מעודדים אותם
 ללחץ נוסף בפני בעניין כמו השילומים שהם יודעים בדיוק להעריך אותו, כי
 בכל זאת מתפרמט מיד שנה בשנה - לאחר שהפולמט הגרמני מחליט על כך -
 דשימת השילומים וסוגי הסחורות הצטללים בה.

אנו נוהגים על-פי בקשת יו"ר ועדת הכספים
 או על-פי אינציאטיבה עצמית, אחת ל-16 חודש לסקור את ענין השילומים בפני
 ועדת הכספים. יש בשילומים הוצעה ציבורית ואנו מומדים את זה לה, או
 בישיבת השרים הכלכליים, ואנו רוצה להתחיל בסקירה הממשית על העניין.

בזכות השילומים שהוטרו על-פי חוזה
 מסתכמים ב- 3,450 מליון מארק לתקופה של 14 שנה, ומתוך זה עברו למעשה
 השנתיים הראשונות, בעצם אנו במצאים באמצע השנה השנייה. כלומר בשאר
 למעשה 13 שנה. הסכום של 3,450 מליון מארק, $\frac{2}{3}$ מכנו מגיע לממשלת ישראל
 ואילו ה- $\frac{1}{3}$ האחרון לסוכנות היהודית ולארגונים היהודיים. גם הסוכנות
 היהודית וגם הארגונים היהודיים, כל הסוכנות שלהם צסטרות כאן, ואנו
 משלמים להם לירות ישראליות ובחלקן - יורלטים בשביל
 בסכום בדולרים הוא כ- 3 מליון דולר אשר חלק מזה בשאר כאן.
 יש לו 13 מליון דולר, 7 מליון הוא מוסר לג'ינט ואילו היתר
 הוא מוסר לארגונים אחרים שנהלקם מומדים את המסך לנו, כך שאני יכול להגיד
 שאחוצה מוצעים 2 מליון דולר.

מהסכום של 3,450 מליון מארק עד
 1.4.58 הגיע לנו 1,400 מליון מארק, אבל סחורות קבלנו על 1,625
 מליון מארק, היינו שזה מהווה כ-44% מסכום השילומים כולו. הזמנות הוצאנו
 כבר על סכום של 2,100 מליון מארק, אבל עוד כ- 500 מליון מארק סחורות,
 בעיקר ציוד אוניות, צריכות להגיע בשנים 1962 - 1958.

באחוזים הוצאנו הזמנות על 62%, קבלנו
 סחורות על 44%, והגיעו לארץ כ-40%.

השילומים מתחלקים לשש קבוצות.
 קבוצה א' - מתכנות; קבוצה ב' - ציוד; קבוצה ג' - חומרי גלם לתעשייה; קלה;
 קבוצה ד' - מוצרים הנדסיים; דלק; שירותים. אנו משלמים בעד ההובלה
 והאדמיניסטרציה במארקים.

עד היום הסחורות שקבלנו מסתכמים במליון
 טובה, פרט לדלק שאינו יכול להגיד בדיוק את עמות הסונות, אבל זה 450
 מליון מארק. 112 - 110 מליון דולר, שיש לחשוב שזה בערך לפי מחירי הדלק
 בארץ. 4-4 עד $\frac{1}{2}$ מליון טון דלק קבלנו חוץ הזמן הזה מספיק השילומים. בזכור
 עוד שילמנו בעד דלק שהיינו חייבים ל"של" כאשר הפעלנו את הסכם השילומים.

הקבוצה הראשונה הכוללת ברזל ומתכות על-
 ברזליות, קבלנו כ- 450 אלף טון ברזל תוך התקופה הזאת במסגרת הסכם השילומים.
 אני אומר במסגרת הסכם השילומים כי אנו עשינו איזה עסקים עם גרמניה גם מחוץ
 למסגרת השילומים, בעיקר תטורת ייצוא שלנו שמתפתח מדי שנה בשנה, ואני עוד
 אגע בו. קנינו עוד 82,000 טון ברזל תטורת סחורות שאנו מייצאים לשם.

הסחורות שאנו מייצאים לשם כוללות מחצית פרי-הדר ומחצית סחורות אחרות. הברזל שאנו מקבלים מגרמניה הוא 450,000 טון במסגרת השילומים כולל כל סוגי הברזל שאנו צריכים. ברזל, פחים לתעשיות השונות, ברזל לצנורות, פטי רכבת, ברזל גלמי ליציקה, ברזל עגול לבניה ובולי פלדה לערגול בקרית הפלדה. המחירים שאנו משלמים בעד הברזל - כמו בעד סוגי סחורות אחרות - הם או לפי בדיקה של מחירים עולמיים, או לפי המחירים המקובלים באותו הזמן בגרמניה. אנו בדרך כלל הגענו לפרינציפ, ואנו שומרים עליו במשך כל חמש השנים שקבלנו סחורות, שבענין ההזמנות בהסכם השילומים נקבל את המחיר הממוצע של מה שעולה בארצות אחרות יותר זול, אם זה בגבול של 10%, כי אין לדעת בדיוק אף פעם את כל האחוזים. אנו קובים גם במקומות אחרים. אני לא צריך להדגיש שנראש וראשונה צריכה להיות תואמת הספציפיקציה והטיב של הסחורה.

בגרמניה, במחירי הברזל היה עוד דבר מעניין. יש מחיר המונטניום - מחיר הברזל. במסגרת השילומים מחיר הברזל היה יותר זול מאשר מחיר המונטניום, וכשקנינו ברזל מחוץ לשילומים צריכים היינו לשלם מחיר מונטניום, והברזל ניתן לנו בממוצע של 8 - 10 דולר על טובה יותר בזול מאשר המחיר של המונטניום ששילמנו באותו זמן בארצות שונות.

הקבוצה העיקרית שבא אנו עסקנו בענין השילומים, זו היא קבוצה ב'. זה כל ענין הציוד שקנינו בגרמניה. יש פער בין כמות הסחורות ובין ערך הציוד שקבלנו לבין מה שהזמנו. זה בעיקר בסעיף הזה שטרם הגיע כל הציוד. הזמנו בעד מליארד מאדק או בעד 250 מליון דולר בערך או 63% מכל ההזמנות שעשינו שם בלי דלק. ה-48% כולל את ענין הדלק. אני מדבר על קבוצה ב' שאנו הזמנו מגרמניה תוך התקופה הזאת של השילומים. כבר אפשר כיום - למרות שטרם הגיעו כל הסחורות, למרות שהציוד שהגיע לוקח זמן מסויים עד הרכבתו ועד שמקבלים תוצרת. אמרנו שזה לוקח חצי שנה או 3/4 שנה - לראות, שבמאות מפעלים בארץ, אפשר למצוא את המכונות המודרניות הגרמניות שהן חוללו שינוי ולפעמים הפיכה בדרכי הייצור, בקצב הייצור ובהיקף הייצור.

הציוד שהזמנו בגרמניה בעד מיליארד מארק בסכומים עגולים כלל: ספנות, חשמל, ציוד עבור מחצבי ישראל, דשנים, השקיה וחקלאות, תחבורה, דואר, ציוד כבד, ואפילו בשביל חבר השלטון המקומי, וציוד תעשייתי בשביל מפעלים בישראל.

בסכומים. מתוך 1.020 מליון מארק שהזמנו, הזמנו בעד 520 מליון מארק - ספנות; 150 מליון מארק - חשמל; 22 מליון מארק מחצבי ישראל ופוספטים; 10 מליון מארק - דשנים חיימיקליים; 30 מליון מארק - השקיה וחקלאות; 18 מליון מארק - ציוד חקלאי; 47 מליון מארק - משרד התחבורה; 25 מליון מארק - משרד הדואר; 14 מליון מארק - ציוד כבד; 150 מליון מארק - לכ-1.000 תעשיינים; 2 מליון מארק - חבר השלטון המקומי; ושונות, בלי קווליפיקציה מיוחדת - עוד 38 מליון מארק.

הזמנו 53 אוניות שנחלקן, כ-20 מהן הגיעו לארץ, לפי החלוקה הבאה: 35 אוניות בשביל "צים", 8 אוניות גדולות מסוג אחר עבור "אל-ים", 4 אוניות בשביל חברה משותפת של "עתיד" והקבוצה המאוחדת, מברוק צף, אוניות קטנות, שתי אוניות למשטרה וציוד בשביל אותן אוניות, ואניות קודמות. עם קבלת האוניות שהזמנו, ויש בערך בידינו כבר אוניות בנפח של 50,000 טון, הצי שלנו יגיע ל-600,000 טון, לעומת לפני 8-9 שנים שהיו לנו 3 או 4 אוניות בנות 4,000 טון אשר רובן אינן כבר בידינו. במשך הזמן קנו עוד אוניות משומשות בלתי מודרניות אשר במכרו בזמן שהיה ביקוש גדול. אנו כמעט מאפט מגיעים לצי של 600,000 טון, צי מודרני, משוכלל, ואני יכול להגיד את זה על כל הציוד שקבלנו מגרמניה. אני לא מכיר שום ציוד שהגרמנים מכרו לנו והיה בו איזה שהוא פגם בטיב מסויים. בודאי קרה פה ושם מה שקורה עם ציוד מארצות אחרות, משווצריה או ממקומות אחרים שמצריך תיקון או מצריך שכלול או אפילו לפעמים דורש חלק חדש. אני יכול להביא כדוגמה בולטת מאד את ענין הציוד של בית-החרושת לסוכר. רצינו בהתחלה את הציוד להפעיל בעצמנו.

בכל פעם ישנה הרגישות בהזמנת מומחים מגרמניה לארץ למספר שבועות. כל הזמנת מומחים מחוץ-לארץ צריכה אישור של שני שרים, של שרת או שר החוץ, ושלי, הממונה על השילומים, ורצינו להגיע לזה שנוכל להפעיל את הציוד בלי המומחים, והיו לנו צרות צרורות, לפני שנה הבאנו 9 מומחים ושם הפעילו את בית-החרושת לפי הקולופיקציות, והשנה נשאר רק 4 מומחים ובית החרושת היום - במידה ואני יודע - נחשב לאחד המודרניים ביותר. אם כי היה בו עוד פגם אחד שהיה בו ציוד מעורב, חלק מהציוד היה אמריקני וחלקו האחר היה גרמני, וזה שעטנו. אולם כפי שאמרת, הוא נחשב לאחד מבתי-החרושת המודרניים ביותר שידועים בשנים האחרונות. בית-החרושת עובד כבר ומנסים כל יום להגיע בו לשיאים יותר גדולים של ייצור הסוכר בתוך המסגרת הקיימת. היום בכל הנוגע לסוכר אנו יכולים לראות שני דברים. האחד - שכמות סלק הסוכר לדונם יותר גדולה, וכמות הסוכר מכל טון סלק יותר גדולה.

חבר-הכנסת ספיר, רק אתמול עניתי על שאלתה שלך מדוע הזמנו השנה סוכר חום, ומדוע בשנה שעברה לא רצינו לספק. בשנה שעברה לא רצינו לספק מפני שהוא היה צריך לעלות 63 לירות כל טונה, ואילו השנה הוא עולה 25 לירות כל טונה. אם אחשב את מחיר הסלק במחיר הישראלי, זה אומר 22 לירות, זה אומר - 3 לירות לדולר.

במסגרת האוניות הראשונות שקבלנו היו אניות נוסעים. אניות אלה הם בטיב מעולה של ספציפיקציה גבוהה ובטיב מעולה.

ישנו בתוך מטגרת השילומים סכום של 150 מליון מארק - חשמל. אם כי אנו עוד מרכיבים גנרטורים אמריקאיים, 2 הרכבנו בזמן האחרון של 20.000 קילו-וואט כל אחד, ו-5 גנרטורים של 50.000 קילו-וואט כל אחד, אשר בקושי הורכבו ועוד נמצאים בתהליך של הרכבה, אבל כל ציוד החשמל, נוסף לגנרטורים, הוא מכספי השילומים שבגרמניה. עוד שני גנרטורים גדולים של 75.000 קילו-וואט כל אחד, צריכים להרכיב, ונודאי ירכיבו אותם בשנים 1961/62, אחד מהם רוצים להשלים ב-1960. אני רוצה לציין שלמרות שהיה גידול בחשמל, מ-175.000 קילו-וואט, אנו עומדים היום ב-320.000 קילו-וואט, 100.000 קילו-וואט בהרכבה ו-150.000 קילו-וואט - בהזמנה. כל הציוד הוא מגרמניה. ואיני מדבר על המצב שהיינו בו לפני זה, שהתעשייה צריכה היתה לעבוד לפי תור, היו כל מיני הגבלות גם על מים, וללא-ספק כל הדברים האלה פגעו בתעשייה. אולם כיום הייצור התעשייתי, הגידול של החשמל לעתיד עד שנת 1963 מובטח על-ידי הציוד שאנו הבאנו ומביאים מגרמניה. הציוד של 150 מליון מארק שהזמנו בחלקו כבר עובד ובחלקו יעבוד, ומבטיח לנו חשמל בלי הגבלות עד 1963.

השאלה היא אחרת, שאחרי שנת 1963, חברת החשמל צריכה כבר עכשיו, עוד חודשים מספר או בעוד שנה להתחיל לואוג לתחנה נוספת, כי מתחילת הבניה ועד להשלמת התחנה הזאת, זו לדעתי תקופה בין 4 ל-5 שנים - אם הכל הולך חלק.

א. נהיר: האם התחנה של 1961 מובטחת?

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר: על תשאל אותי, אבל אם אתה שואל אותי, גם אם יתחילו לעבוד על פי תכנית בלופרינט כמו שעובדים בכל העולם, אם יתחילו לעבוד באפריל 1959, התחנה יכולה להיות מוכנה ליולי 1961. את יתר הפרטים אתה צריך לשאול את שר הפיתוח.

הסעיף השלישי הוא 23 מליון מארק - למחצבים ופוספטים, אבל בזה נכללו דברים נוספים. קנינו חלק מקווי הנפט שאנו מניחים, ואתם ודאי יודעים שיש קו של 8 צול וקו שני מנאר-שבע של 16 צול. בשים אלה קנינו פלדה בעד הצנור של 16 צול מאילת לנאר-שבע כמו הצנור מנאר-שבע לחיפה. חלק מהצנורות קנינו כצנורות מוכנים בגרמניה. משהו ניקנה בשביל ים-המלח, פוספטים ובשביל תמצע.

סעיף רביעי - תחבורה. כל ההפיכה במודרניזציה שבאה ברכבת ישראל היא לאט לאט מקרבת אותה לאיזון, ואני לא צריך להסביר שזה חלק של המשק הכלכלי, וחלק אשר צריך להיות יציב. הכוונה לרכבת, רכבת משאות ורכבת נוסעים. מתוך 47 מליון מארק שהושקעו בתחבורה, כ-40 מליון מארק הושקעו ברכבת, וזה היה בשביל בנין הרכבת נען-באר-שבע. דומני שכל הציוד לבנית הרכבת עד דימונה נמצא גם כן. כל הקרונועים, קרונות המשא מסוגים שונים וחומרים בשביל קרונות משא שאנו בונים בארץ, כל הדברים האלה הובאו מהשילומים.

הבאנו גם ציוד בשביל יעול והגדלת פריון והגדלת התפוקה של הנמלים, גם של נמל חיפה, והם במספרים הגדולים מתקרבים לתקרה של עבודתם. בתקופות האחרונות קנינו מגרמניה ציוד בשביל התעופה, ומימי מבצע סיני כשנהרס הרבה רכב ניכנו 123 אוטובוסים I.A.M. שההדים לגביהם חיוביים. על-כל-פנים לא שמעתי שום דבר רע עליהם.

אנו הבאנו את הציוד לדואר ישראל, ולבי לאלה שעכשיו יכולים להייג - ועצמי בתוכם - ישירות. זה עולה יותר כסף, יותר שיחות. פעם היו מקללים את המדינה בעד דברים אלה ואסרו שבמקום לדבר בטלפון כדאי לקחת מכוננית מחיפה ולעלות לירושלים כי זה יותר קל ויותר מהיר. אנו קנינו כנלים בעד 25 מליון מארק וציוד אחר - מגרמניה. הובא לארץ, ציוד בשנים 1953 - 1949 מארצות-הברית, אנגליה, שוויץ ומבלגיה, והציוד הזה - בגלל חוסר כנלים ובגלל חוסר במטבע שר לכנלים - היה מונח וכיום רובו הולך ומפעל.

הסעיף החמישי - ציוד לתעשייה. עד ל-1 באפריל הזמנו ציוד ב-150 מליון מארק, שזה 34 מליון דולר עבור 958 מפעלים. לוויה משהו מתוצב להעתיק את הרשימה הייתי מחלק לכל חברי הוועדה את הרשימה של 958 המפעלים שהוזמן עבורם ציוד תעשייתי. אבל אומר פה רק לפי סוגים; 222 מפעלים לטקסטיל; 17 מפעלי בריאות (?); 190 מפעלי מתכת; 33 מפעלים כימיים; 51 מפעלים מינרליים; 145 מפעלי בית-דפוס; 35 מפעלי עץ; 24 מפעלים המיצרים חשמל; 44 מפעלי גומי ופולמטיקה; 30 מפעלי עור; 11 מפעלי מכניקה עדינה-ול-124 מפעלי מזון.

אמרת כי כבר שהענין הזה הקשור עם היצור התעשייתי הגדל משנה לשנה. אם לנקוב במספרים זה בערך 150 - 200 מליון לירות, ויש פוטנציאל רב לגידול נוסף ולא כל הציוד הגיע או בא לידי ביטוי. היו למעשה שלוש תקופות שציוד הגיע לארץ והחיייה מחדש את המשק התעשייתי.

בפעם הראשונה הובא ציוד למשק התעשייתי כולוצאה מהקסטרופה הגרמנית. זה גם כן היה בזמנו בויכוח נסער בשנים 1937 - 1934. בפעם השניה - על-ידי מלחמת העולם בשנים 1946 - 1945. בפעם השלישית - על-ידי אכספורט-אימפורט בנק. אם אני מוסיף את האשלג והחשמל, זה מגיע לסכום של 15 מליון דולר. זאת הפעם הרביעית שהובא ציוד והוא מטביע את חותמו על היצור התעשייתי שלנו. בענין זה איני יכול להגיד בדיוק, היום עוד אי-אפשר לקבוע מה הוא המצב כי מה שאנו מקבלים זה עוד לא סופי. קחו למשל את הדונמים המושקאים אשר היבולים שם גדלים משנה לשנה, אותו הדבר אפשר גם להגיד על הציוד התעשייתי הזה שטרם הגענו לידי תפוקתו המלאה.

בהזדמנות זאת אני מרשה לעצמי להגיד. ראיתי פעם וקראתי בעתונים שונים דברים שונים המכוונים למטרות שונות, אבל ההתקפה היא אחת. משרד המסחר והתעשייה מחלק ציוד וכסף על ימין ועל שמאל ונותן 135% מהשקעה, לא מברר בין בר ותבן. ישנן שתי רשימות ואפרתי שאדאג לשלוח את הרשימה של 1,000 המפעלים, ואת הרשימה השניה שהועבר במזומנים ל-1,000 המפעלים באותה תקופה. חלק זה חופף, חלק זה לא חופף. אנן עושים עכשיו מפקד של מפעלים שונים, על סנת לראות מה קרה עם הכסף שלנו ועם הציוד שלנו. חלק עדין בהרכבה וחלק אחר לא הגיע.

ברצוני להגיד בהזדמנות זו על חטכניקה או על הביורוקרטיה שלנו כבידור הנקשות. אני לא אומר שאנו אף פעם לא טועים. זה מתחיל במוטחים. במשרד אנו מהזיקים מוטחים לסוגים שונים, ואני מתגנדר בזה לפעמים שהשארתי את כל המוטחים, ואני בטוח שחבר-הכנסת סוזאין בחר אותם טוב. יש לנו כלכלנים, יש לנו וועדה מתאמת שעובדים יחד אתה, יש לנו וועדה ציבורית לבידור הנקשות המורכבת מנציגי הבנקים והתעשייה, ורק-אחר כך זה נמסר למוסדות בנקאיים והם קובעים את הבטחונות והבדיקה העינינית. אני לא מאחל לכל אחד ואחד לרצות להזקק לכך ולעבור את כל 7-8 שלבים אלה. לפעמים זה לוקח הרבה זמן ולפעמים יש תמונות קשות. על-כל-פנים העובדות כשלעצמן בבתי החרושת יותר חזקות מאשר הבקורת העצמית והבלתי עניינית בענין הזה של חלוקת הציוד. אם אנו מסתכלים אחורנית, אנו יכולים לראות כי בשנה האחרונה הייצור התעשייתי גדל ב-15% ואני מניח שהוא יגדל גם בשנה זו. על-כל-פנים אנו לא מבדילים את הקרן בסעיף של האספקה השנתית עקב גידול האוכלוסייה. עם כל הגידול שהיה לנו ברמת החיים היה מצבינו יותר רע והיינו צריכים יותר פועלים לוליא המפעלים שיש לנו ולוליא הגידול בשדה התעשייה בשנים האחרונות, ועוד אדבר על כך.

אני יכול אפילו להגיד שהשקענו קרוב ל-50 מליון דולר במארקים, אני יכול למנות אפילו איזה הזמנות נעשו. 313 מפעלים עד 5,000 דולר הזמנות; 433 מפעלים עד 30,000 דולר הזמנות; 72 מפעלים מ-30,000 עד 50,000 דולר; 88 מפעלים מ-50,000 עד 100,000 דולר; 82 מפעלים מ-100,000 עד 250,000 דולר; 6 מפעלים מ-250,000 עד 400,000 דולר ו-21 מפעלים מ-400,000 דולר ומעלה.

יש לי גם את החלוקה לפי האיזורים בארץ. מרכז הארץ - 473 מפעלים; חדרה - 71 מפעלים; ירושלים 42 מפעלים; צפון הארץ 54 מפעלים; דרום הארץ 85 מפעלים. עד 5,000 דולר לא פרשנו. אפשר למצוא גם מכונות באילת, אולם הפירוט הוא בעיקר עד באר-שבע ועד בכלל.

הזמנו ציוד חדש, מודרני למפעלים שונים של סקסטיל, של תעשיית המתכת, של תעשיית המזון של המחלקות השונות אשר בה מיוצגת התעשייה הישראלית.

ברצוני לעבור לקבוצה השלישית. אני אומר את אשר אומר לא מפני שאני רוצה להזכיר נשכחות אבל אני חייב להזכיר זאת. בשיטת השילומים היו 7 טענות אשר האחת סתרה את השניה. (א) לא מוסרי; (ב) הגרמנים מעוניינים בהסכם - לא נקיים אותו; (ג) כל מה שתביאו אלה יהיו דברים לא חשובים; (ד) לא בטיב; (ה) תהיו משועזרים לחלקי חילוף; (ו) זה בכלל יביא לכך ולכך ולכך...

ברצוני להגיד, מספיק לי לדבר על שלוש הקבוצות שהזכרתי אותן ודיברתי עליהן. הזמנו במיליארד מארק מזה - ציוד 450 מליון מארק, דלק 250 מליון מארק ומתכת. שלוש קבוצות אלה והקבוצה של הציודה - עובות על כל הטענות. גם בקבוצה השלישית שהזמנו בעד 250 מליון מארק מתוך ה-2,100 מליון מארק, זה כולל חמרי גלם שהיינו מביאים אותם ממקומות אחרים כגון: מוצרי חימיה ורוקחות, מוצרי תעשיית הטקסטיל, מוצרי חימיה ורוקחות כוללים מתוך הסכום של 250 מליון מארק כ-100 מליון מארק. מוצרי גומי ואסבסט, מוצרים לתעשיית העץ, מוצרים לתעשיית העור, אבנים, קרמיקה וזכוכית 11 מליון מארק. גם הקבוצה הזאת אין בה שום דבר מהמותרות. או שלא היינו קונים זאת, ובמידה ולא היינו קונים זאת היינו צריכים להביא את זה מארצות אחרות ובמחיר אחר, אולם קנינו בהתחלה בסעיף מוצרי החקלאות בסכום של 65 מליון מארק, אבל קניה זאת לא היתה מגרמניה אלא מתורכיה ומארצות אחרות. קנינו חיטה וסוכר לא מגרמניה אבל על חשבון גרמניה. היה חשש שעל-ידי זה נחדד את היחסים המסחריים בין גרמניה, והחשש הזה התאמת, והוא התאמת לצד הרצוני.

לא אשלול שנמשיך לסחור עם גרמניה כעבור 6 - 7 שנים, כאשר השילומים יגמרו. אבל אנו בינתיים, תוך התקופה הזאת פיתחנו את היצוא שלנו החל משנת 1953 כאשר התחלנו לסחור בגרמניה, היצוא שלנו שם הגיע ל-250 מליון מארק. בשנת 1957 הגדלנו את היצוא שלנו לגרמניה ב-34 מליון מארק, מזה מחצית פרי-הדר.

פתחנו מחלקה נפרדת בתוך השילומים העוסקת בשיווק פרי-הדר, ויתר
17 מליון המארקים כוללים כל מיני מוצרים אחרים שאנו מוכרים לגרמניה,
מוצרים בעיקר תעשייתיים.

י. ספיר:

זה אומר 4 מליון דולר הייצור התעשייתי.
זה אחוז לא קטן מהאחוז התעשייתי שלנו

בכלל.

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

זה בערך 10%. מתוך תחזיות הייצוא אני
רואה המשך רציני של פיתוח הייצוא שלנו
לגרמניה. אני חושב שפה יושבים מומחים יותר גדולים ממני בענין פרי-
הדר שיכולים לראות את הגידול בענף זה, מ-8 מליון תיבות הגיע הייצוא
ל-15 מליון תיבות תוך 5 - 6 שנים. אומרים שכבר בשנה זאת הגיע ל-9,5
מליון תיבות. אני חושב שגרמניה זה אחד השווקים הפוטנציאלים הגדולים
בשביל הייצוא. אם אצרף לזאת עוד נקודה אחת שאני רואה בזה קשר, ואני
מדבר רק על עובדות ומספר את העובדות, את הפרטים כל אחד יעשה לעצמו,
הענין שאני רוצה לדבר עליו, הוא דבר שלא היו עליו שום חילוקי דעות
ואני רואה אותו כחלק מענין השילומים - זה ענין הפיצויים האישיים.

את המאבק על כך ניהלו אותם האנשים, זה
היה בשלבים אבל זה אותו ד"ר גולדמן, שנער, יוספטל, ד"ר
ענין הפיצויים האישיים מסתכם ב-450 - 500 מליון דולר. אולם אל לנו
לשכוח שהאנשים רק חלק מהמכום הזה חוסכים ואילו ביתר לוחצים על שווקי
הקניה.

ש. דיין:

כמה אנשים?

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

ב-80.000 משפחות, יתכן שאני טועה.

ברצוני לסכם את החלק הזה. אנו מייסנו
מחצית התקופה של ענין השילומים. חשובה לנו גם העובדה הזאת. אני בדרך
כלל מוכן להשלים את הדברים, אני מציג ומניח על השולחן את העובדות
החיוניות והשליליות, אבל אינני צריך להגיד ולהשחיר את התמונה ללא כל
צורך, היא מספיק אפורה.

אני רוצה לציין שהבאנו סחורות בעד 40 וכמה
אחוזים מהשילומים, לא הכל בא לידי ביטוי מבחינת המשק וצריך להשתדל את
ה-54 אשר יגיעו ויבואו לנצל לתועלת מכסימלית, ואני בעד זה שזה לא ימשך
7 שנים. לו יכולנו לקצר את התקופה היינו עושים זאת תוך תקופה יותר קצרה.
כל ההשתדלות שלנו והלחץ שלנו לקיצור התקופה אא הואיל ונלפעמים ניזוקה
על ידי פרסום בעתונות.

מבחינת המשק אני רוצה להגיד. מי שיכתוב
כעבור 15 או 20 שנה את תולדות התפתחות המשק הישראלי בשלושים השנים
של קיום המדינה בכסף, בצירוף ובאמצעים שיש לו ערך בטחוני מכל הבחינות
וערך כלכלי, הענין הזה יתפוס את הפרק הראוי לו. אני מדבר רק מבחינה
מישקית ומבחינה בטחונית, הוא יתפוס את הפרק הראוי לו, וזה לדעתי פרק
נכבד בהתפתחות המשק על כל שלביו, על כל כיווניו, על כל חלקיו ועל כל
סוגיו.

היו"ר י. גורי:

אנו עוברים לענין השני, לענין
הסובסידיות.

שר המסחר ותעשייה פ. סג"ר: אם כי אני מניח שדנתם רבות וקראתם על כך בחודשים האחרונים, אני בכל זאת צריך בקצרה לסקור את ענין הסובסידיות.

אני רוצה לאמר, היות ומסכמים פרק בענין הסובסידיות, שמענו על יציבות יחסית במשך ארבע וחצי השנים שעברו, אם אני מתחיל מ-1954 עד מחצית 1958. אם באותם השנים האינדקס עלה מידי שנה בשנה, המינימום היה 11 נקודות והמכסימום 15 נקודות לשנה. משנת 1954 זה מסתובב בין 4 ל-5 אחוזים. גורמים שונים פעלו לטובת העובדה הזאת, ואחד הגורמים היה הסובסידיות העונתיות, כי במידה שהענין בתוך סל הצריכה, הירקות מהווים בו חלק, ולמעשה יישרנו את הקו על ידי הסובסידיות. אני אומר שהיה לסובסידיות העונתיות חלק ביציבות שהשגנו כתוצאה מכך. היציבות הזאת חיונית למשק. במידה ואנו מדברים על השקעות ויש השקעות, יתכן פי 2 או פי 3, אבל בזמן של היציבות היחסית ההשקעות היו יותר מאשר בשנות השפל של התנודות הקטנות.

אני אומר שזה גם מעניין אותנו לא מעט, זה גם באינטרסים של העמלים והפועלים, אלה בעלי ההכנסה הנמוכה, הקטנה, או אנשי הספר. אין לאף אחד מאתנו שום ענין באינפלציה. כשאני אומר, אין לאף אחד מאתנו אני כולל בזה את רוב התעשיינים, אני כולל בזה את רוב האלמנטים, אם כי בודאי ישנם כאלה שהם על-ידי האינפלציה מתעשרים והם ודאי יהיו בעד זה.

אנו שילמנו בעד זה כ-15 מליון לירות ובשנה האחרונה כ-21 מליון לירות לשנה. אני אומר שהסובסידיות העונתיות, הסובסידיות כולן מסתכמות בסכום יותר גדול. בשנת 1956/57 שילמנו בסך-הכל לסובסידיות 47 מליון לירות, בשנת 1957/58 70 מליון לירות, אבל רוב הכסף זרם לסובסידיות שאין עליהן חילוקי דעות. הסכום ששילמנו לסובסידיות עונתיות לשנה נע בין 15 ל-21 מליון לירות. אני מדבר על ירקות ופירות.

אתם יודעים שיש 90 משקלות באינדקס, ירקות ו-91 משקלות זה דברים אחרים. 90 המשקלות באינדקס הם בתנודות מתמידות. בשנה האחרונה הם היו ב-67 תנודות. אם אתם לוקחים לעומת זה את התנודות ביתר הסעיפים של מזון, הלבשה והנעלה, היהוט וכלי בית ושונות, הטרנד שלהם כל הזמן בעליה, אמנם בעליה איטית לא גדולה. הסעיף של הלבשה והנעלה עלה ב-1954 ב-1,6 נקודה. בשנת 1955 ב-1/3 נקודה. אני בוחן את המספרים כי אני רוצה להגיד שזה עלה לא בבת אחת אלא הטרנד היה בעליה. בשנת 1956 פחות מנקודה, בשנת 1957 - שתי נקודות. היהוט וכלי-בית, זה נע בין 1/5 נקודה לבין 8/10 נקודה לשנה. אנו בזה לא עסקנו כי התנודות לא היו גבוהות וזה לא בטיפולינו. התנודות בירקות ובפירות הם בגלל כמה סיבות.

הסיבה הראשונה - ישנן שתי עונות, יש ראשית עונה ויש סוף עונה, יש מחלות, איבולים בקבעים על פי הטבע - השמש מקדימה, גשם מאחר. גם לא קבוע שכל שנה זורעים את אותו השטח. זה מחולק בין מאות ואלפים חקלאים, מאות ואלפי חקלאים קובעים את יחסם לעונה הבאה לפי גורמים, גם כלכליים וגם פסיכולוגיים. אם הוא פשט את העור בעגבניות, הוא אומר: אני לא רוצה לעסוק בשנה הבאה יותר בירקות. או - אם בשנה הזאת הוא פיתח ענף בשנה הבאה הוא רוצה להמשיך בטיפולו ודברים אלה נותנים הרבה תנודות ולא כידי אדם לחוות ולא בידי אדם להחליט.

יש דברים שהם טבעיים והאינדקס בקבע לפיהם. סל המזונות בקבע ב-1951. אם ישנו אותו בסוף 1958 לפי המפקד שעשו בשנת 1957/58, סל המזונות בקבע אז ויתכן שגם בשנה הבאה יראו כמה דברים הנמצאים בו כאבסורדים, ויש בו משקלות גבוהות של דברים שקובעים, זאת. אבל ישנם דברים שהם טבעיים. נניח שגשם מאחר או השמש מפגרת, קור, או שהבקר יורת מאוחר. למרות שהם באותו אינדקס במשקל גבוה, ועל-ידי זה שהוא יוצא לשוק, יתכן שהיינו צריכים לשלם תוספת יוקר לפי המחיר הטבעי שמגיע לחקלאי, היינו, היינו יוצאים בידינו על ראשינו. עתה אני יכול להגיד שזה בעיה למשק כולו ועל-ידי הסובסידיה העונתית יישרנו את התנודות. אני לא כולל בזה את הסובסידיה ללחם, בשר ומצרכי חלב שאלה הן בעיות בפני עצמן. לכמה בעיות מהן אנו נכנסים לדיון.

הפועל, העמל, המשק, המדינה לא הפסידו מזאת, וזה לא סוד שעל-ידי הטובסידיה הקטנו את האינדקס ואת המחירים ב-3 בקורות לשנה בממוצע במשך שלוש השנים האחרונות, גם אם עקב הטרנד של העליה עוד נקחה או נקודה וחצי שילמנו בזה במיטב הכסף. ופה באה הטענה נגד זה.

בענין זה, לפי מיטב הכרתי הביננו שמליונים שילמו מכיסם הסוחרים, חלק גדול מהחנווניים, וגם אם אני מוריד את הסכום של 3-4 מלין לירות, היתר הגיע לצרכן, על-ידי המחירים הזולים אכלו יותר ירקות, וזה מביא את הענין של ההצע והביקוש, וזה שייך לנסיון שסיגלנו לנו והמצב הוא שצריכים לעשות זאת. משום מה סתוך 4 שנים כבר שנה וחצי או יותר משנה וחצי העמידו את זה במרכז חיינו הכלכליים ועניני השכר.

כתבתי מכתב לפרופיטור בקי ב- 28.12.56, ביקשתי ממנו שימצא איזה שיטה אחרת כי כל הדיבור שאנו מדברים על זה, אין לזה שחר. (קורא את המכתב שנשלח לפרופיטור בקי בתאריך 28.12.1956).

אני אומר דבר שני. גם בדברים הצודקים ביותר אפשר להיות רק עם הצבור. תסביר, תשכנע, תוכיח את צדקתך, אתה לא יכול, אתה צריך לסגת או תוציא לך מסקנות. אני מציע לא לזרוק את ה-ארבע וחצי השנים האלה, הם מילאו תפקיד חשוב בכל הענין.

הגענו למסקנות שאי-אפשר להמשיך בלחץ הזה בגלל הלחץ של הציבוריות כולה. אם אני מגדיר את הטובסידיה מבחינת הוצאת הכסף של המדינה, מבחינת כמה אספקטים חקלאיים, אנו מציעים עכשיו לעבור לשיטה אחרת. אנחנו מציעים לבטל את הטובסידיות העונתיות, כולנו חותרים להגיע פעם למשק רגיל. שום דבר לא היה אידיאלי, לא היה אידיאלי הקיצוב של העגבניות, עבר הזמן בוטל הקיצוב. הטובסידיה זה לא אידיאל, אם כי זה קיים במדינות גדולות ואדירות. באנגליה יש מליון ליש"ט לטובסידיות, בעיקר על מוצרים חקלאיים. אני חושב שמי שחושב שחיים במשק על-פי עקרונות, אין לו בסיס כלכלי, כי משק כשלנו מתפתח, משגשג, לובש צורה ופושט צורה, ומי שאומר כך אינו אלא טועה את הטעות הכי-חמורה.

בענין טובסידיות קבועות, עסקנו כמה פעמים בזה והחלטנו לבטל את הטובסידיות העונתיות ולעבור לצהרה אחרת. לדעתי יש פה גם יתרונות של לחץ של דעת הקהל. אנו מציעים לבטל את הטובסידיות העונתיות ולעטוק או בחוק ביקוש והצע או בטובסידיות קבועות שישנן לכמה וכמה דברים וזה עולה לנו 35 - 40 מליון לירות לשנה, זה: חלב, בשר, שמנים וסוכר. זה קצת פחות אם כי כאשר יהיה סוכר מקומי זה יהיה יותר, ולא להינות יותר מהיתרון הזה של טובסידיה עונתית. הצעתי לכל הגורמים כמה וכמה שסטומים אחרים הסגורים פחות הרמטית מאשר השסטום של הטובסידיה העונתית, והשסטומים הם:

הבכירים והאפילים

(א) להוציא את זה אבטורד אם יש כמה מאות טונות של עגבניות ויש מי שיכול לקנות אותם, אין לזה שום שייכות אם הדבר שיכול לבוא למשק.

הבכירים והאפילים

(ב) לעשות חישוב שנתי. על-ידי הוצאתם של החקלאי יוכל למכור את תוצרתו. זה יוריד לנו את כל ההזמנות ויביא אולי הקלה על ידי כך שזה יהיה באינדקס, במדד. לנו זה עלה בכסף טוב. במידה ונתמיד בטובסידיות זה יכול לבוא לידי ביטוי חריף. חלק גדול מהציבוריות - במידה ואני מכיר אותה - נוטה לזה.

הדבר השני שאנו מציעים לעשות הוא חישוב

שנתי ממוצע. נניח שקרה מקרה שהיתה מחלה בעגבניות. לפי הסידור הקיים תוך חודש חודשים זה צריך היה לבוא לידי ביטוי. אם אנו עושים זאת בממוצע שנתי על ידי טובסידיה מצומצמת זאת, אם אין טובסידיה זה היה פוגע. על-ידי הסידור השנתי זה יפגע בממוצע ולא באופן אבסולוטי. היו אפילו אנשים שאמרו: תן לנו חצי שנתי. אסרנו: ניתן לכם חצי שנתי, אבל אם תהיה מחלה? אמרו שישלמו ממילא את הכסף ולא יהנו מהעונה הבאה.

דבר שני שעמדנו על זה, וההסתדרות נוטה לזה, במקום תכנית אחת לשלושה חודשים - אחת לשישה חודשים, זאת אומרת שהמשק לא יעמוד בפני סימן השאלה שכל שלושה חודשים עלול להיות שינוי במחירים על-ידי תשלום תוספת יוקר. גם לי טוב אחת לשישה חודשים, ולמעשה בשנתיים האחרונות ועכשיו בפעם השלישית שזה נעשה אחת לשנה. אחרי שמורידים את השטחים של הסובסידיות העונתיות יש להכניס זאת וזה יישר את העקומה של השוק, של ההצע והביקוש. אני מדגיש בחוקף שאנו על-ידי הירקות שיבשנו פרטים אחרים, פרט לחמש הנקודות שהזכרתי קודם, 3 נקודות ציינתי ועוד נקודה שצריך היה להיות בטורד.

עם ידידי חבר-הכנסת ספיר היה לי ויכוח על הסכם הביצים. הסכם הביצים שילם את עצמו כפל ככלים. הוא פתח לנו אופקים נוספים שבזמן סידור ההסכם ואיתי אותם רק באופן מעורפל. אבל התעורר כמה בעיות הקשורות למחיר הביצים; א) מחיר הביצים ובשר-עוף עלו ב-4 נקודות ואיש לא יכול לאמר שזה איזה שהוא דבר; ב) כל הבעיות שמקבלים את הביצים במחיר ממוצע יותר זול מאשר קבלו אותם בתנודות; ג) אם אנו נגיע ליצוא של $\frac{1}{4}$ מיליארד ביצים לשנה, נרויח מזון בשביל 125 מליון ביצים מתוך ה-500 מליון שאנו אוכלים, כי כל ביצה ייצוא נותנת לנו מחצית ביצה נוספת.

א. בהיר: אומרים שעל-ידי תוספת של ביצת יצוא אפשר כמעט לייצר ביצה שלימה בארץ.

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר: אשמח, אבל בשבילי מספיקה חצי ביצה. אנו מספקים 45 מליון ביצים לאוכלוסיה בלי סקנדלים. יש חקלאים שאצלים זה ענף קבוע במידה והם הולכים להתישבות, לפחות לתקופה הראשונה של 5 - 7 שנים, וזה יכול להיות מיד ענף מכניס. אם נגיע לייצוא של $\frac{1}{4}$ מיליארד ביצים - זה דבר השב לנו לענין הזה. עשינו הסכם על 5 מליון לירות. הגענו לזה שספסמבר אפשר לשלוח כמות יותר גדולה של ביצים וההסכם ישלם את עצמו. אני יודע שאפשר היה לעשות אותו בקיצוב יותר זול, אבל לו היינו עושים זאת בקיצוב - הוא היה מתפוצץ. בסידורים הקיימים היום במחירי העוף אנו נאבק עם החקלאים, אבל אני חושב שהמאבק יהיה בגבול הנכון בין המותר והאסור.

א. בהיר: האם אין מקום עכשיו, כשיש כל-כך הרבה בשר עוף, להחליף את חלוקת הבשר השחור? לא להוציא 3 מליון דולר לשנה?

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר: אנו בוחנים את הענין הזה. אומרים שבבשר מניו-זילנד או מברזיל יש מה לאכול. אנו רוצים לבחון אפילו את האפשרות של יבוא טוב אם כי לזה צריך טעם טוב.

אני רוצה להגיד דבר נוסף. עשינו הסכם השנה וההסכם נוגע לירקות. ההסכם הזה יותר מנובך. היה ויכוח צמוד להסכם, ודומני שעשינו אותו הצורה הזאת שמיפס את כל ציווני וגווני החקלאות. ההסדר הזה צריך הרבה רצון טוב, ואנו לקחנו עלינו את הריסק של מחיר מינימום. במידה והחתימה לא תכונן במאה אחוז זה לא יצא לפועל כי זה קשור בכל אותן הבעיות של חיסוב המחירים, של אי-רצון, של כשלון, של מחשבות ושל כל מיני דברים.

מהראשון ביולי פועל כבר ההסדר החדש בלי הסובסידיות.

אני לא רוצה להכנס לפולמוס של ה-6 חודשים וכו' אף פעם לא נתנו סובסידיות ליותר זמן, תמיד לתקופה של 6 חודשים. הסכום של 21 מליון לירות התחלק למסוצע חודשי. כל כך הרבה דשו בוויכוח הזה והעובדות והמספרים ישנם והם מדברים בעד עצמם.

אני מסיימת בכך שבטוחני שבארבע וחצי השנים שמפינתנו מטולטלת בים טוער, הסובסידיות לא כילאו תפקיד דסטרוקטיבי אלא תפקיד חיובי.

אני עובר עתה לחלק השלישי של הרצאתי,
לייצוא.

בתחילה אני רוצה להציג את הבעיה הזאת.
הייצוא ב- 1945/55 הגיע ל- 83 מליון דולר. כל שנה. יונה החל משנת
1956 התחלנו להעלות אותו והגענו ב- 1956 ל- 106 מליון דולר, ובשנת
1957 ל- 134 מליון דולר, והיתה לנו תחזית ייצוא להגיע ליותר, להגיע
ל- 154 מליון דולר ב- 1958. וה- 154 מליון דולר צריכים היו להתחלק
לפרי-הדר - 46 מליון דולר; יצוא יהלומים חשבנו להגיע ל- 37 מליון
דולר, ו- 70 - 71 מליון דולר - יצוא תעשייתי וייצוא תעשייתי חקלאי.
אם אני צריך להגיד, לפי ששת החודשים של השנה אני לא יכול להגיד
שנגיע לאומדן הזה. אנו נגיע לאומדן של פרי-הדר, לא נגיע לאומדן
ב- 4-5 מליון דולר פחות של היהלומים, ולא נגיע לאומדן של יצוא תעשייתי
בין 8 מליון דולר או 10 מליון דולר, והייצוא יגיע ל- 140 מליון דולר
במקום 154 מליון דולר.

ברצוני להגיד. אינני מתרגש גם לו הגענו
ל- 154 מליון דולר. אני יודע ש- 20 מליון דולר זה רק ערך מוסף של
10 מליון דולר. מה ביני לבין משהו שעל יד השולחן או בין אלה עם
הנוכחים המכובדים שאינם ליד השולחן - עוד 10 מליון דולר. אבל ראיתי
בזה דבר של המסך גידול טבעי.

חסיבות לכך שלא נגיע לכך הן כמה:

אחרי כן רשמה ח.מ.

לפני כן רשם רר.

ח.מ.

השוק התרסי, פחות או יותר סגור. הם חייבים לנו 4,700,000 ל"י. אשינו זאת בהכרה מלאה, מפני שאנחנו היינו חייבים להם פעם ארבעה וחצי מליון לירות. אבל איננו רוצים להגדיל את זה. אנחנו רוצים לדייק: סחורה נגד סחורה. הפער שם בין השער הרשמי לבין השער הבלתי-רשמי הולך וגדל. יש שם ועדה שדנה בדבולואציה. הם היו רוצים שנמכור להם, אבל אין כל ענין ביצוא מלאכותי או ביצוא שלא נקבל את התמורה בשבילו.

אין זאת אומרת שהשוק הזה סגור לגמרי. עושים עסקות משולשות. אבל הדבר מגיע למחצית ממה שהיה בשנה שעברה. גידול - ודאי שאין.

את כל העניינים האלה הנוגעים לייצוא אין לפרסם. פרסומם, ולעתים לא מתוך כוונה, מחבל.

אנחנו מייצאים מלט. אמנם בשנה זו הדלק עולה יותר בזול, ואת כל הדלק הכבד אנחנו נותנים או לחברת החשמל או לתעשייה ולמפעלים, (האוצר לפעמים מתמרמר על-כך) במחיר הקרן. בשנה שעברה, כדי לשמור על היצור, נתנו להם את ההפרש במחיר הדלק. אבל בענין המלט יש התחרות כזאת שאיננו יכולים לעמוד בה. "שמסון" מכביד על "נשר" לעשות ייצוא. "שמסון" אינו מחפש שום שוק בחו"ל ופה הוא מוכר באשראי ומתחת למחיר. "נשר" תובע שייקבע יחס מסוים בין המכירה בארץ לבין הייצוא, כי גם הוא יכול לעשות את כל אותן החכמות פה. ביקשתי ממך גליסקמן, לאחר שעזב את הנהלת המסוד, שיחקור ענין זה. אני עזרתי ל"שמסון" משום שראיתי את 250 הפועלים ואת הענין. אני חושב שאצטרך ללכת איתו בקרי. הוא בונה על-כך שהוא מביא עוד ועוד כסף מן הבריטים, ולבסוף יוטל הדבר על מדינת ישראל כאשר הוא לא ישלם 4 מליון לירות שטרלינג שקיבל מן החברות.

ההתחרות בשווקים היא לא רק כלכלית, אלא גם פוליטית. רוסיה וארצות המזרח מוכרות סחורה ללא כל קלקולציה - ואת זאת אומרים חזקים מאתנו. אבל ברור שגם זה גורם בשוק.

יש לנו ייצוא לבורמה, שעסקנו בפיתוחו, והגענו להסדרים על התחלתו. בינתיים יש משבר מסלתי בבורמה. אינני יודע את סיבת המשבר, אבל העובדה היא שהממשלה משותקת שם כבר 3 חודשים.

ניהלנו מו"מ וסיימנו אותו וחתמנו הסכם עם גאנה. בינתיים היה הביקור במצרים ואין לדעת כיצד יתפתחו העניינים.

גם הדברים האלה אינם לפרסום.

אני מטיף מעל כל במת פועלים ואומר כל מה שאני חושב לנכון שיש להגביר את פריון העבודה ולהגדיל את הייצור. אבל כאשר אני מגיע לתעשיינים אני יכול לאמר דבר אחד: הם אינם "יצוא-מינד". אני יכול להביא עובדות מדהימות בענין זה. אני מכיר את הבעיה של פריון, אבל מי שאומר שזוהי הבעיה היחידה טועה ומטעה. אני מבקר כל יום חמישי בתעשייה וזהו יום של חריות בשבילי מבחינת היקף הייצור, עומק הייצור וטיב התוצרת. אבל אני מבקר ומתעניין ורואה שבמפעל יש 4 שותפים וכל אחד מקבל 1500 ל"י, ולכל אחד מהם מכונית, והם נוסעים לחו"ל עם בני משפחתם - איזה מפעל יכול לשאת זאת?

בתוצאות של כל הדברים האלה הם בעברי התעשייה. ואינני רוצה להתעלם מבעיית האשראי. בשביל לסכור כאן בארץ אפשר להרוויח. אבל כאשר צריך לצאת לשוק בעולם ולחפש אחרי קונה, ולעתים אף לתת אשראי, לא יעזרו כל הדברים הטובים שהממשלה עושה - ואינני אומר שהיא עושה כל מה שצריך לעשות.

/.

ח.מ.

אינני יכול להגיד ש-15% אינן עובדה.
אני מכיר תעשיות שמסלמות רבית שחורה ומכניסות את זה לקולציה שלהן.
לא דיברתי על עצי-לבוד שמנסים להגיע לשווקים וחותמים לחדור לכל מקום
ומחפשים כל יום שוק אחר וסוג אחר של תוצרת.

14 מליון דולר פחות הם ביהלומים,

תעשיה וכל יתר הדברים שדיברתי עליהם.

לפני שבוע קיימתי סטנדרונים עם מספר
תעשיינים מהתאחדות בעלי התעשיה. אנחנו מקימים את מועצת התעשיה.
הם יציגו בודאי את בעיית ההיסטלים - ואינני מתחמק ממנה, ואני אציג
את בעיית הייצוא. אם זה מתעכב עד היום, זה בגלל ברורים המתקיימים
שם. ההתאחדות העמידה לנו תנאים והסכמנו להם; הסכמנו לכל מספר
שירצו. הם רצו 17 - הסכמנו. אבל הענין עוד לא הסתדר.

הייצוא כולו של רבע מליון דולר -

בשנה זו היה, יחד עם הייצוא הסמוי - 220 מליון דולר ובשנה הבאה
250 מליון דולר - יפסיד 7-8 מליון דולר. אבל זה אינו משיב לבעיה
של אבדן ה-14 מליון דולר.

כדי לקדם את ענין הייצוא אנחנו משתתפים
השנה ביותר ירידים. יש הר חיובי גדול, לא רק סנטימנטאלי - לירידים
אלה. אם מדברים עם תעשיין ישראלי, 10 מעילי גשם יש לו, אבל כאשר
דורשים אלף, זה מסובך. ואילו שם לוקחים את העשרה בגלל הצלחת האלף.
אבל ברור שהירידים מוסיפים לנו.

השנה אנו עומדים לפתוח חנויות מיוחדות

בכמה מקומות - בפריז; באנבליה על-פי יעוץ ותדרוך של מקס וספנסר.
אנחנו פותחים מחטנים בקונסיגנציה. אני מקווה שיתחיל לפעול ההסכם
עם גאנה - שהוא כולו נוגע לסחורות תעשייתיות ועל יסודות מסחריים
גרידא עם אשוראי.

ביום ששי ביקרתי באילת. אנחנו רוצים

להכפיל את הסחר שלנו עם ארצות דרך נמל אילת. השנה היתה בצורת
בארצות אלו והתבואה - שרק אותה אנו יכולים לקנות אצלם - לא יכלה
להמכר לנו. אנו עומדים להכניס עוד 2 אניות כדי להוביל את הסחורות,
לקראת העונה הבאה כאשר נקנה אצלן מספוא ושמן, אותם המצרבים שאנו
קונים בחו"ל.

אם הוועדה תרצה ברור יותר רחב ויסודי

בשאלות אלו, אני עומד לרשותכם.

אנחנו מנסים לבצע את החלום שהתחלנו לדבר

עליו. אינני בטוח אם נצליח בזה, אבל אתמול יצא חוזר בנוגע להצמדת
היצוא ליבוא והיבוא ליצוא. אנו מחכים עתה לתגובות. יש 17 סעיפים
שנותנים בהם יבוא לשם יצוא בלבד. אח"כ יש הצמדה חלקית החלה על
עשרות נבדלים. אני מבקש שישלחו לכל חברי ועדת הכספים את החוזר הזה.

אני מסכים לברור נוסף ואז תוכלו לשאול

שאלות על השילומים ועל יתר הדברים.

אנו מודים לשר על 3 ההרצאות המאלפות שלו.

היו"ר י. גורי:

אני חוזר ומדגיש: ענין 30 המליון שנתקבלו

משילומים וענין תורכיה, גאנה ובורמה אינם לפרסום.

הישיבה ננעלה בשעה 11.5

=====